

ЗАМАН

Газета издаётся на балкарском языке с 1924 года

Интернет-версия: zamankbr.ru

КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ
ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИ

ВРЕМЯ

ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА
КАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

ТЮБЕШИУ

Федерация Советни Председатели бла Къабарты-Малкъарны Башчысы Юрий Коков республиканы социал сферасын бла экономикасын айнытыуну баш жолларын сюзгендиле

Федерация Советни Председатели **Валентина Матвиенко** Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы **Юрий Коков** бла тубешгенди. Ушакны кезиунде РФ-ни субъектини социал сферасын бла экономикасын айныты-

уну баш жоллары сюзолгендиле. Регионланы палатасыны Председатели республиканы экономикасын баш магъаналы бөлүмлери кёрюмдюлери быйылны биринчи жарымында не халда болгъанларын сорганды. Юрий Коков Къабарты-Малкъарда «Этана» промышленность комплексни кырауну юсюнден кеп болмай Кытай бла келишим этилгени юсюнден билдиргенди. Анга кёре экология, энергетика, транспорт инфраструктура, социал сфера, туризм, агропромышленность комплекс, илму эмда инновацияла жаны бла талай проектни жашауда бардырырга белгиленеди.

Федерация Советни Председатели келишимни толтуруу регионну экономикасын андан ары айнытыуга себеплик этмей кыймазлыгын чертгенди. Ушакны кезиунде Республиканы кюнюн эмда Къабарты-Малкъар Россияге кеси ыразылыгы бла кышулгъанлы 460-жыллыгын байрамлауну юсюнден да селешингенди.

ЭЛ МЮЛК

Консерваланы чыгарыу дайым ёседи

Бизни кыралда импортну алышындыруу программага тийишлиликде Къабарты-Малкъарда тахта кегетледен этилген консерваланы чыгарыу производстволу да иги айны бардыла. Алай бла быллай предпринятианы бары

да быйыл сегиз миллиондан артык условный банка продукция бергендиле. Саулай алып айтханда уа, Россия Федерацияны башха регионларына республика 200 миллиондан аслам банка консервала жибергенди.

КЪМР-ни Башчысыны бла Правительствосуну пресс-службасы.

КОМИССИЯ

Инвесторлагъа къолайлы болумла къалай къуралгъанларыны юсюнден баргъангы сёз

Тюнене КЪМР-ни Правительствоосуну юйюнде РФ-ни субъектеринде инвестиция болумну Миллет рейтингни кыраууга хазырлануу эм Къабарты-Малкъарда бу халны игилендириуде эм иги сынаулары сингдириу жаны бла правительстволу комиссияны кезиулю жыйылыу болганды. Аны премьер-министрни кыуллугъун толтургъан Владимир Болотков бардырганды.

Ол рейтингни кыраууга хазырлануу жаны бла тийишли мадарла толтурулгъанларын чертгенди. «Предпринимательге тап болумлагъа, инвесторла кеслерини ахчаларын республикага салырма мадарлагъа энчи эс бурургъа тийишлиди. Аны бла бирге бизнесменлеге не жаны бла да болушлукъ этерге, керекли документлени, инфраструктура жумушлары да заманында, болжаланы созмай тамамларга тийишлиди», - деп чертгенди ол. Биринчиден, КЪМР-ни Пра-

вительствоосунда проект ишни кырауу жаны бла баш магъаналы жумушлары планы жашауда къалай бардырылгъанына къаралганды. Ол республиканы Башчысында Инвестицияла эм предпринимательство жаны бла советини протокол эсгертиулерине тийишлиликде къабыл кёрюлгенди.

КЪМР-ни экономиканы айнытыу министрине орунбасары **Темиркан Баждугов** РФ-ни субъектеринде инвестиция болумну Миллет рейтингни кыраууга хазырлануу жумушлары

чеклеринде правительстволу комиссия, аны ишини планы, жууаплы органлары борчлары эмда КЪМР-ни Башчысында Инвестицияла эм предпринимательство жаны бла совет, башха структурала ишлегенлерин билдиргенди. Дагында толтуруу власть органлада проект ишни бардырыу жаны бла программала, аны тамамлаууга жууаплы кыуллукъчула да белгиленгендиле.

Ахыры 2-чи бетдеди.

Табийгат кюч

Сакъ жауунладан сора хаталадан кытуладыла

Алгъаракълада къаты жауун жаууп, бир-бир жерледе уа буз да уруп, Терк, Элбрус, Лескен районлагъа уллу хата жетгенди. КЪМР-ни Башчысы **Юрий Коковну** буйругуу бла табийгат къыйынлыкъ сынагъан жерлеге правительстволу комиссия барганды. Сакъ жауунла келтирген хатаны кысыха заманы ичинде кетерирге, юйлерине, молклерине заран тюшгенлеге да тийишли болушлукъ этерге деп, аллай борч салыннганды.

Терк мадар этген службала да, мычымай, керекли жерлеге жетип, байрым кюн эрттенликке адамла ток бла жалчтылынырча этгендиле, жел элтген, буз тешген юй башлагъа, школга ремонт этиледи. Эки минг гектардан аслам жерде битимле жараусуз болгъанлары бла байламлы комиссия зараны тергей турады.

КЪМР-ни Башчысыны бла Правительствосуну пресс-службасы.

Лескен муниципал районну Озрек элини бир кесегинде бир-бир ишлеге чек салыуну (карантин тохташдырыуну) юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны

Б У Й Р У Г У

Лескен муниципал районну Озрек элинде кытургъан аурудан ауругъан мал ачыккланганы бла байламлы, Россия Федерацияны «Ветеринарияны юсюнден» 1993 жылда 14 майда чыгарылгъан 4979-1-чи номерли Законуну 17-чи статьясына тийишлиликде эмда Къабарты-Малкъар Республиканы Ветеринария управлениясыны башчысыны 2017 жылда 18 июльда чыгарылгъан 38/02-1425-чи номерли оноуна таянып, кытургъан аурууну терк окуяна тунчукъдуруу муратда:

1. Лескен муниципал районну Озрек элини север-запад кесегинде орналган алгыннгы кый ферманы тийресини тегерегинде 100 метр узаклыкыга

дери бир-бир ишлеге 60 кюнне чек салырга (карантин тохташдырырга).

2. Карантинни кезиунде малланы, итлени бла киштиклени бу буйрукъну 1-чи пунктунда белгиленген тийреледен тышына чыгарырга, аланы ол жерледе сатарга да эркин этилмейди.

3. Къабарты-Малкъар Республиканы Ветеринария управлениясы Лескен муниципал районну жер-жерли администрациясы бла бирге кытургъан аурууну тунчукъдуруу жаны бла мадарла жарашдырырга эмда аланы толтурууга керекди.

4. Бу буйрукъ къабыл кёрюлген кюнден башлап кючюне киреди.

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы
Нальчик шахар, 2017 жыл 20 июль, №77-ПГ

Ю. КОКОВ.

Жазылыу

Бусагъатда да онг барды Хурметли шуёхда!

Сиз, онг табып, жазылыуну 28 июльга дери жарашдырысагъыз, «Заман» газетни биринчи августдан алып башларыкъсыз. Беш айга жазылыуну багъасы - 679 сом 25 капекди.

Бизни индексибиз - 51532

Инвесторлагъа къолайлы болумла къалай къуралгъанларыны юсюнден баргъанды сёз

Ахыры. Аллы 1-чи бетдеди.

Бизнесни ишин женгиллетиу жаны бла ёлчемле къалай тамамланганды да сюзюлгенди комиссияны жыйылыуунда. Ала РФ-ни Правительствоюну 2017 жылда 31 январьда къабыл кёрюлген бегимине кёре жарашдырылганды.

Докладчыны айтханына кёре, ёлчемле жангыдан сюзюлюп, планнга тюз шартла кийирилгенди. Баждугов билдиргенича, целевой ёлчемле 48 процентге толтурулганды. Ол хар бёлюмде да къаллай кемчиликке, чырмаула болгъанларын да билдиргенди.

Инвесторланы сейирлерин сакълау, республиканы оючуларыны бла предпринимательлени араларында байламлыкъла къурау жаны бла тийишли праволу база болгъанын да айтханды. Сёз Интернетде правительстволу порталны ишини юсюнден да баргъанды.

Ёлчемлени арасында уа къу-

рулушну бардырыуа эркилик беруу эм жер планланы жарашдырыу жаны бла борчла да салынганды. Къурулуш, ЖКХ эм жол мюлккелери жаны бла министрствону келечиси **Этезланы Русланы** айтханына кёре, бу модель эки бёлюмден къуралады. Биринчиден, элени бла шахарланы администрациялары генеральный планларын хазырларгъа керекдиле.

Бююнюлукде уа аланы 70 проценти къабыл кёрюлгенди, 24 генплан а тинтиле турадыла. «Быйыл 31 декабрьге деру уа бу иш ахырына жетдирилге керекди», - дегенди эмда ведомстволаны араларында электрон документле бла алышыны къуралмагъаны бу ёлчемне толтурурга чырмагъанын белгилегенди.

Бу иш Нальчикде къалай

бардырылгъаны да сюзюлгенди. Аны администрациясыны келечиси **Алексей Ликсутинни** айтханына кёре, шахарны жангы генпланы хазырды, аны жамаут тынгулауада сюзюуге хазырлануу барады.

Жер юлюшлени эм объеклени иелерин эсепге салуу эм аланы кадастр эсепге алуу жаны бла жорукъла

да белгиленди планда. Къурал ырысхы эм жер халла жаны бла министрни орунбасары **Уяналаны Таймураз** иелики эсепге алуу ишлени чеклеринде министерство 9 жумушну толтурурга жууаплы болгъанын чертгенди. Бююнюлукде аладан 8-си тамамланганды. Объеклени кадастр эсепге салуу жаны бла 16 пунктдан а 9-су бардырылганды жашауда. Ол муниципалитетле кеслерини борчларын тийишлисича толтурмагъанлары ююн ёлчемле тамамланмай къалгъанларын айтханды.

Кенгешде Къабарты-Малкъарда контроль-надзор ишни толтуруу, гитче эм орталыкъ бизнесге болушлукъ беруу, ток, газ эм жылуу системалагъа къошулуу жаны бла ёлчемле къалай толтурулганды да сюзюлгенди.

Жыйылыуу тийишли эсгертиулени къабыл кёрюу бла бошалганды.

ТИКАЛАНЫ Фатима.

КЪЫСХА ХАПАРЛА

Биз - алчыланы санында

«Политэксперт» федерал басманы информациясына кёре, Россейде талай регионлада производство иги да айнып барады. Быллай ахшы жетимиши болгъанлары санына Къабарты-Малкъар Республика да тошгенди.

«Арт жыллада регионланы экономикалары тири аякъланып башлагъанды. Ол санда Къабарты-Малкъарда да промышленность производствону индекси 101,6 процент болганды. Республикада саулай да 3,1 миллиард сом багъасына бек кеп къурулуш проектле тамамлана барадыла. КъМР-ни Башчысы Юрий Коков эл мюлк айналы баргъанын юсюнден да айтханды. Бу бёлюмде 10,2 миллиард сом багъасына сатыу-алуу этилгенди.

Статистика шартлагъа эмда къайсы проектле къайда бардырылып башланганына къарагъанда, инвесторла республикалагъа бла областлагъа аслам эс буруп башлагъанларын кёрюрге боллукъду», - деп айталады Татьяна Пашкованы аналитика материалында.

Минги тау – Россейни эм ариу жерлеринден бири

«Комсомольская правда» газет Россейде хар ким да кёрюрге тийишли болгъан сегиз эм ариу жерни тизмесин къурагъанды. Алай бла аланы санына, тийресинде саулай Европада эм бийик къаясы – Минги тау болгъан Къабарты-Малкъар Республика да киргенди, деп билдиредиле информгентстволардан.

Телевидениябыз цифрлиге кёчеди

Къабарты-Малкъарны къурал телевидениясы келир жылдан башлап кече – күн да ишлеп тебирерикди. Бериуле орус, къабарты эм малкъар тилдеде жарашдырылганды.

Республиканы Правительствоюсуну жангы оборуованияны сатып алырча къурал заказны жарашдырып тебирегенди. Бу жылны ахырына деру телецентр орналгъан мекямгъа да тынгылы ремонт этилди.

Шёндю цифровой вещание республиканы тийресини 98 процентинде барды. Аны хайырындан 10 канал кёрюзтеди. Экинчи мультиплексни къурулушу уа алгъада окъуна бошалганды.

Басмагъа **УЛБАШЛАНЫ Мурат** хазырлагъанды.

Багъа бичиу

Айырмалы студентлеге - энчи стипендияла

Шимал-Кавказ эмда Юг федерал округдан 55 студентге Сбербанк энчи стипендияла телерикди. Бу тизмеге тийишли конкурс сайлауладан ётген жаш адамла тошгенди. Ол а вузланы экономика факультеттерини студенттерини кеслерини да орталыкъ баллары 4,6 эм андан бийик болгъанлары араларында бардырылганды. Къабарты-Малкъардан да быллай стипендияны жеуелен алыкъды, деп билдиргенди финанс учрежденияны жер-жерли бёлюмюню пресс-службасындан.

Конкурс айырыула артыкъ женгил болмагъанлары

баямды. Аны хар кезиуе да экономиканы, банк ишни энчиликери бла байламлы эди. Анга къатышханлары биллимерине белгиле бизнес-экспертле багъа бичгенди.

-Банкны социальный себеглик этиу жаны бла ишинде билим беруу сферагъа бийик магъана бериледи. Аны да сейри жокъду: банкны тамблагъы кюню жетишимли боллукъу неда болмазлыгы анда ма быллай биллими, хунерли жаш тёллю ишлериги бла байламлыды, - деп чертгенди финанс учрежденияда.

ТАПЛАНДЫРЫУ

Арбазла айбатланадыла

Нальчикде быйыл шахар тийрелени тапландырыу жаны бла муниципал программа къолгъа къаты алынганды. Анда белгиленген жумушланы тамамларыкъ подряд организацияла бла келишимле да этилгенди, деп билдиргенди жер-жерли администрациядан.

Билдиргенибизча, тапландырыу ишле кеп фатарлы юйледе жашагъанла кеслери дурус кёрген дизайн-проектлеге кёре бардырылганды. Быйылны ахырына деру битену да 80 арбазгъа къараллыкъды. Этиллик ишлеге 135,6 миллион сом къоратыллыкъды.

Шахар округну жер-жерли самоуправление советини депутатларындан къуралгъан къауумла ремонт ишлеге кез-къулакълу болуп турлукъдула. Бу кюнде аладан бири Шогенцуков, Кадыров, Ватулин, Мусов эмда Колонтай атлы орамлада болум бла шагъарейленгенди.

«Искож» районда подряд организацияладан бирини бригадир Хасанби Бацев аны ишчилери шёндю не бла жорешгенлерини юсюнден айтханды. Ол билдиргенича, арбазлада эски асфальт эмда бордюрла кетериледиле.

Ызы бла, ол тийреле тазаланып, андан сора жангы асфальт эм башха затла да салынадыла. Тийреде дагъыда чыракълу, кир-кипчик жыйган контейнерле, шинтикле орнатыладыла. Андан сора да, ишчиле тереклени артыкъ бутакъларын кесип кетердиле.

Депутатла кёргенлерине ыразы болгъанларын билдиргенди, бу район программагъа тири къатышханын да чертгенди. Аланы эсгертиулере бригадала да эс бургъандыла. Быллай тинтуле программаны кезиуеде дайым бардырылгъанлай турлукъдула.

Бизни корр.

КЪУРУЛУШ

Жанхотияда маданият юй салынады

Жанхотияда бир кезиге юч жюз адам сыйынргъа болукъ маданият юйю къурулушу къыстау барады. Ол бир къатлы болукъду, кесини да отоуларыны битеулю ёлчеми уа беш жюз квадрат метрге жетерикди, деп билдиредиле КъМР-ни Къурулуш, ЖКХ эмда жол мюлк министерствосундан.

Проект бла буйюно ичинде хар кереклиси да болукъду: фойе, гардероб, санузелле, котельня, электроцит, администрациягъа бла артистлеге отоула, эстрада эмда къараучугъа залы да. Алгъа проект бла юйюно бир жерде ишлерге умут бар эди, алай ол тийре анга келишемеги ючюн башха участок излерге тюшгенди. Аны ючюн къурулуш да кечирек башланганды.

Алай бююнлюкге битеу жер ишле тамам болгандыла. Юйюно мурдору жарашдырылганды,

аны мылылыкъдан сакълау мадары да этилгенди. Шёндю уа къурулушчула къабыргъаланы къалай турадыла. Ал тергеулеге кёре, объект быйыл ноябрь айда хазыр болукъду.

ЖАШ ТЁЛЮ

Къадалып окъугъандыла

Бу кюнледе, билдиргенибизча, Нальчикде Жашил театрда Къабарты-Малкъар къырал университетни айырмалы таусханланы алгъышлау бла байламлы байрам болганды. Окъууда, вузну жамауат жашауунда да айырмалы КъМКЪУ-ну ректору Юрий Альтудов, республикада башха оноучу къуллукъчула да алгъышлап, къызыл дипломларын къолларына тутдургъандыла.

Махтаугъа тийишлилини араларында Огъары Малкъардан университетни тюрлю-тюрлю институтларыны бёлюмлерин бошاپ, бакалавриатла деген

дипломла бла чыккъанла да болгъандыла. Тетуулары Амина, Туменланы Альбина бла Лейла, Геляланы Юсюп, Хасаулары Марина школну айырмалы бошагъанча, университетде да ариу къылыкълары, иги окъугъанлары, вузну жамауат ишине да тири къатышханлары бла преподавательлеринден, тенглеринден да ыспас, махтау да алгъандыла.

-Бу жетишимлерибиз ючюн биринчи устазыбыз Эристаулары Зулейха Рамазановнагъа бла класс башчыбыз Темуккуланы Мукайны жашы Адилге жюрек ыразылыгъыбызны билдиребиз.

Ала бизни билим алыргъа талпындыргъандыла, адамлыкъгъа, адеп-къылыкъгъа юйретгендиле. Андан сора университетге киргенибизде преподавательлерибиз да уллу къыйын салгъандыла. Биз аланы бир заманда да унутрукъ туйюлбюз,-дегенди Тетуулары Амина, тенг къызларыны атларындан сёлеше.

ХОЛАЛАНЫ Марзият.

СУРАТДА: Тетуулары Амина, Туменланы Альбина, Геляланы Юсюп, Хасаулары Марина, Туменланы Лейла.

Семинар

Пенсия системагъа терен сингер ючюн

РФ-ни Пенсия фондуну республикада бёлюмюню специалистлери Бахан районда билим беруу учрежденияларында юйрету эм консультация семинарла къурагъандыла. Озгъан айда алагъа 200-ден аслам инсан келгенди.

Бек алгъа пенсия системаны терминлерини магъаналары, пенсия формулары къалай тергелгени ангалатылганды. Энци эс фонд бла байламлы жумушлары юйден чыкмагъанлай

электрон амал бла къалай тамамларгъа боллугуна юйретиге берилгенди. Алай бла адамла ахчаларыны ёлчелери жангы формулагъа кёре къалай саналгъанын, пенсия жумушларын жалчытыуу амалларын да билгендиле. Ахырында уа сыйгенле дагъыда фондну специалистлерине сорууларын бергендиле.

КУЛЬЧАЛАНЫ Зульфия.

Шимал Кавказ кюн сайын

Дунияда бек къыйын тилни тинтедиле

Кавказ халкълагъа төре болган тилни тинтиу бла кюрешген белгили россейли алимлени къаууму Къарачай-Черкесге келгенди. Аланы муратлары – дунияда бек къыйынна саналган абазин тилни къалай къуралганын билиуду. «Ала Абазин районну Инжи-Чукун элинде туруп, тинтиуле бардырылкъдыла, керекли шартла жыаркъдыла. Арта уа абазин тилни битеулю синтаксисине, морфологиясына аталган илму жыйымдык чыгарылкъдыла»,-деп билдиргендиле КъЧР-ни башчысыны пресс-службасындан «Интерфакс-ЮГ» агентствого.

РФ-ни Правительствосуну саугъасы алтауланнга жетгенди

Шимал Осетияда усталаны араларында бардырылган конкурсда алтаулан сайланганды. Ала ишлеринде уллу жетишимле болдургъанлары ючюн РФ-ни Правительствосуну саугъасын алыккъдыла, деп билдиргендиле республиканы Билим беруу эмда илму министрствосуну пресс-службасындан «Интерфакс-ЮГ» агентствого.

Быйыл конкурсха 16 школ педагог къатышыргъа сыйгенлерин билдиргендиле. Аланы араларында башланган классаны окъутханла асламыракъ эдиле. Хорлагъанла федерал арадан 200-мингишер сом бла саугаланырыкъдыла, деп айтылады билдириуде.

Владимир Путинден къагъыт

Къарачай-Черкесде жашагъан Батчаланы Лейлягъа 100 жыл толганды. Аны Къарачай районну администрациясыны келечилери жокълагъандыла, кеп жылланы жигер урунганы ючюн ыспас этгендиле, ахча эмда башха саугъала да бергендиле. «Сёзсюз, узакъ ёмюрлю Лейлягъа бек уллу саугъа уа Россейни Президентини Владимир Путинни алгъышлау письмосу болганды»,-дегендиле район администрацияда «Къарачай-Черкес» информация агентствого.

Тогуз миллион сом урлагъанды

Ингушетияда следовательле алгыннгы полициячыгъа уллу кёллюк этгени ючюн уголовный иш ачхандыла. Ол ведомстводан тышндагы охранада финанс-мюлк иш ючюн жууаплы болуп турганлай, цифрли къол ызын баш бухгалтерине ышанып къойгъанды. Ол а тогуз миллион сомну урлагъанды. Аны юсюнден Следствие комитетни регион управлениасыны пресс-службасындан билдиргендиле. Уголовный иш андан ары тинтиледу.

Халкъла аралы авиа

кёрмючде - Кизлярдан самолёт

Москваны тийресинде бардырылган МАКС-2017 13-чю халкъла аралы авиа-космос салонда 650 россейли эмда тыш къыраллы компанияла кёрнюзгендиле кеслерини аскер продукцияларын. Аланы араларында Дагъыстанны Кизляр шахарында электромеханикалы заводда (КЭМЗ концерн) чыгарылган төрт жерли МАИ 411 женгил самолёт да бар эди. Россейни Президентини СКФО-да толлу эркинликке келечиси Олег Белавенцев Дагъыстанны башчысы Рамазан Абдулатипов бла бирге «темир къанатлыгъа» кърап бошагъандан сора, анга уллу багъа бичгенди эмда учуучу аппаратланы производствосун кенгертирге кереклисин айтханды.

Бек учуз бензин - Чечендеди

Чечен Республика Россей Федерацияда бензинни багъасы учуз болган регионланы тизмесини бек башындады. Быйыл 10 июльда отлукъну бир литри 35 сом 36 капек тура эди. Алай тизмени Росстат тинтиуледен сора жарашдыргъанды. Ол жаны бла алчы болган беш регионга Кемерово (36 сом 33 капек), Калуга (36 сом 36 капек), Омск (36 сом 45 капек) областъла бла Хакасия Республика (36 сом бла 48 капек) киредиле.

Къытайлыланы себешликлери бла

Къытайдан компания Кисловодскин бла Адлерни араларында жол ишлерге болушурукъду. Ол а алгыннгыкындан эки кере къысха боллукъду – 770-ден 334-ге дери. Ставропольни бла Къобанны курортларын бирикдилек жол керек болганыны юсюнден XX ёмюрюню 60-чы жылларында окуна айтылган эди. Алай къолгъа уа ол энди алыннганды, дегендиле Ставрополь крайны Къурулуш министрствосундан.

Информагентстволаны материалларына кёре **ТЕКУЛАНЫ Хага** хазырлагъанды.

ЖАМАУАТ ПАЛАТА

Тюрлениулени магъанасы толу ангылашынмай къалганды

КЪМР-ни Жамауат палатасыны Советини кезиулу жыйылуунда «РФ-де 2009-2018 жыллада телерадиовещанияны айнытуу» федерал целевой программаны чеклеринде республикада цифровой эфир телевиденияны кырууу нюсюден палатаны эсгертиулери къалай толтурулганларына къаралганды, регионун асламлы информация органларыны ишлеулери тинтилгенди.

«КБР-МЕДИА» къырал казна учрежденияны башчысыны орунбасары **Муаед Дзугуловну** докладдына кере, башында сагъынылган планы чеклеринде бююнлюкте республикада телерадиовещанияны айнытуу жаны бла мадарла этилип бошалгандыла, бир-бир элдеде бу жаны бла кырууула бардырыладыла. Жангы телевидение оборудованине алырча къырал заказ толтурулады, аны ючюн керекли документле жыйышдырылгандыла.

Энци эс асламлы информация органлары «КБР-МЕДИА-ГЪА» бирикдириуно темасына бурулганды. Муаед Хацукевич айтаханыча, бу иш республиканы Правительствосуну 2016 жылда 17 октябрде чыгарылган 545-чи номерли оюнуун чеклеринде толтурулганды. Анга кере, «Кабардино-Балкарская правда», «Заман»,

«Адыгъ псалъэ», «Советская молодежь» газетле, «Литературная Кабардино-Балкария», «Ошхамахо», «Минги-Тау» журналы, вещательный телевидение канал, «КБР-инфо» информация агентство, «Эльбурс» басма юй «КБР-МЕДИА-НЫ» санына киргенди. Андан тыш холдинг Культура министерствого къошулганды.

Бу тюрлениуле аланы ишлерин бютюн игилендирид эс оптимизация этер муратда бардырылгандыла. Андан 7 миллиондан аслам сом алганды. Бир адам да ишин тас этмегенди, журналистлени хакълары азаймаганды, газетлери чыкыганларыча чыгып тургандыла. Телевидение да

бериулери, алгъадача, хазырлайды, басма юйде китапла зарфха уруладыла, деп билдиргенди докладчы. Аны сөзлерине шагъатлыктыны «КБР-МЕДИА-НЫ» башчысы **Людмила Казанчева** да этгенди.

Болсада, бу жыйылуу даулашсыз къалмаганды. Миллет тилдеде чыкыган газетлени баш редакторлары **Атланы Жамал** бла **Мухамед Хафиз** талай кемчиликлеге эс бурдуртхандыла. Ала чертгенлерича, башха республикада быллай бирикдириуден андан артык улуу хайыр чыгарык туюлюдо деп бардырмагандыла. Бу башхалыклардан сора газетлени тиражы ёсмегенди. Аны сылтауу почта

иги ишлемегенинде да барды – адамлагъа кюн сайын чыгарылган газетлени почталонла ыйыкыгъа бир-эки кере келтиредиле.

Редакторла белгилегенлерича, бусагъатда республикалы СМИ-ле осал болумдадыла, алагъа тышындан асыры кеп оюу этиледди. Тюрлениулени хатасындан аланы кеслерини бухгалтериялары кетерилгенди, тыш авторлагъа гонорарларын тэлеу болмагъанча къыйынды. Аны ючюн аланы материаллары артык басма-ланмайдыла, газетде уа асыз жарамайды.

Периодика, алгынча, тюрлю-тюрлю тюрсюнле бла чыкмайды. Керексиз бардырыл-

гъан тинтиуле да кеп чырмаулык этгенди. Бу эм башха сылтаулары хаталарындан газетлеге сейир азайганды, ише да тыйгычла чыгъадыла, дегенди ала.

Быллай ала тилле бла байламлы проблема да кетюрюлгенди. Советни члени **Уналаны Борис** айтханыча, жаш адамлары ана тиллеринде селеширге юйретюде газетле да болушлук этерик эдиле. Школлагъа аланы хакъсыз бере турсакъ, себеп болур эди, дегенди ол.

Алай жыйылганла бу мадар халны тюрлендиририне артык бек ийанмагъандыла, болсада бу теманы палатаны эндиги жыйылуунда сюзерге келишгенди. Культура министр **Мухадин Кумахов** чертгенча, сабийле ёз тиллерин билмегенлеринде уллу терслик ата-аналадыла. Ала балаларыны аттестатарын аман бергиле бла бузмаз ючюн аланы бу дерселден эркин этдиредиле, дегенди.

Ахырында кетюрюлген проблемаланы тамамлау бла байламлы талай оюнуун проектлери къабыл керюлгенди, алай жыйылганла кеп соруулада бир оюмгъа келалмагъандыла.

КУЛЬЧАЛАНЫ Зулфия.
Сурат авторнуду.

Жыйылыу

КЪМР-ни кеп фатарлы юйлеге тынгылы ремонт этиу жаны бла регион операторну келечилери Элбрус районда жашу мекамланы иелерини биригилерини эмда юйлени жумушларына къараган управляющий компанияланы таматарлары бла тубешгенди. Аны кезиунде жашу журт – коммунал жумушлары хайырланы, сагъынылган жангыртууу бардырыуу жаны бла энчи фондну кырууу вопросом сюзюлгенди. Жыйылыуа жер-жерли администрацияны башчысыны орунбасары **Муаед Азубеков** да къатышхан эди.

Соруулагъа регион операторну келечилери **Артур Шогенов** бла **Абдулчерим Казанов** жууапла бергенди. Биринчиден, ала бу фонdda

лерини борчуду. Аны себепли ахчаны да ала кеслери жыяргъа керекдиле. Алгъа аны тюзлюгоне ишек болуучу эсе, Конституция сюдно былтыр март айда этилген оюнуу бла быллай тэлеуле законлу халда жыйылганы шарт белгиленгенди.

Фатарланы иелери бу ахчаны энчи счёт ачып анда жыяргъа да болукдула. Анга жаланда аланы юйлерине ремонт этилликди. Башха айтханда, мында «Бир юй – бир счёт»

Къаллай счёт да ач, алай тэлемей а амал жокъду

жыйылган ахчагъа къаллай ишлени тамамларгъа боллугъу бла шагъырелендиргенди. Алай бла бу тизмеге: юйно ичинде ток, газ, суу бла жалчытуу сетлеге бла коммуникациялагъа эмда канализацияга, юйно башына, туюп отууларына, фундаментине ремонт этиу, лифтлени алышындыруу, коммунал ресурсланы тергенген приборланы орнатыу ишле киредиле.

Была бары да юйде жашагъанланы мюлкюне саналадыла, ол себепден кеслерини тийишли халда тутуу да кес-

деген жорукъ ишлейди. Бу амалны бир энчилиги – быллай счётну ким ачса да, башхасы жокъду, анда жыйылган ахча кеп фатарлы юйде жашагъанланы барыныкыды, жангыртууу ишле бардырыгъа керек болса, ала аны кеслери сыйгенлерича (жаланда сагъынылган ишлеге) женгил хайырларыгъа боллукдула.

Ахча быллай счётда угъай, регион операторда бир «къазанда» жыйылса уа, ол операторну мюлкю болады, фатарланы иелеринде аны кеслери умут

этгенча хайырларыгъа эркинликлери жокъду. Алай тийишли программада белгиленгенге кере, аланы юйлерини тынгылы ремонт этер кезиуно жетген эсе, оператордан аны толтурууну къаты сорур эркинликлери уа, сёзсюз, барды.

Тубешюде айтылганнга кере, тозураган неда оюп кетерирге деп белгиленген юйдеде жашагъанладан быллай тэлеуле жыйылмайдыла. Башхалагъа уа аны ёлчмени бийыл (фатарны бир квадрат метри ючюн) 6 сом 22 капек болады. Ахчаны Регион оператор жый эсе, квантацияланы да ол жибереди.

Адамла юйно кесине энчи счёт ачхан эселе уа, алай къагъытланы жиберюу бла ала кеслери кыраган организация кюрешеди. Анда кергюзютюлген тэлеу а, фатарланы иелери жыйылып, алай оюу этселе, башында сагъынылгандан эсе асламыракъ болургъа боллукду. Адамла ахчаларын энчи счётда огъесе регион операторда жыяргъа неда жыймазгъа оюу этмеселе, аны тамамлауун жер-жерли самоуправление орган къолгъа алады.

Дагъыда операторну келечилери айтханнга кере, фатарны арендагъа алган адам бу ахчаны тэлерге кес-

рек туюлюдо. Ол, айтылганыча, аны иесини борчуду. Къолайсызлагъа эмда лыготала алыргъа тийишли болгъанлагъа бу жаны бла билеклик этер амалла да белгиленгенди закон бла. Алай быллай адамла, биринчиден, тэлеулерин толусунлай берирге керекдиле. Аны талай кесегин артха алыр ючюн а, социальный кырууулау органлагъа барыргъа тийишлиди.

Жыйылууну ахырында Артур Шогенов бизни къыралда жашу журт фондуу жангыртууу жаны бла уллу программа бардырылып башланганын билдиргенди. «Аны хайырындан он-онбеш жылдан адамланы тозураган юйледен кечюрюу проблемадан кытуу амал боллукду. Ол бош сёзле туюлюдо, ким не айтса да. Аны себепли кеп фатарлы юйлеге тынгылы ремонт этиу фондуу кырууа да ие кезден къараргъа керекди», – деп чертгенди ол.

Муаед Азубеков, тубешюге къатышханлагъа ыразылыгъын билдирди, мында кетюрюлген тема адамлагъа бек магъаналы болганын, ол себепден аны хар энчилигин да ангылатыуа мындан арысында да эс буруп турургъа кереклисин белгилегенди.

Алиса ТАРИМ,
Элбрус районун жер-жерли администрациясыны пресс-службасыны башчысы.
Суратланы **ХАДЖИЛАНЫ Жамал** алганды.

